

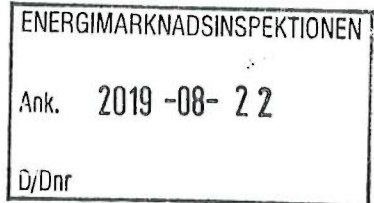

RÄTTEN

SM Kammarättslagmannen Ola Holmén, ordförande
Kammarättsrådet Göran Mattsson, referent

FÖREDRAGANDE OCH PROTOKOLLFÖRARE

Föredragande juristen Håkan Jöngren

KLAGANDE

Vattenfall Eldistribution AB, 556417-0800

Ombud: Advokaterna Marcus Axelryd, Karl Guterstam och Linda Landén
Frank Advokatbyrå AB

MOTPART

Energimarknadsinspektionen

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Linköpings dom den 15 juni 2018 i mål nr 231-17

SAKEN

Omprövning och fastställande av slutlig intäktsram enligt ellagen (1997:857)
för tillsynsperioden 2012-2015; nu fråga om prövningstillstånd

Målet föredras, varefter kammarrätten fattar följande

BESLUT

Kammarrätten meddelar prövningstillstånd.

Beslutet får enligt 33 § tredje stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291)
inte överklagas.

Håkan Jöngren

Protokollet uppvisat och beslut meddelat 2019-08-16/ae

Energimarknadsinspektionen
Box 155
631 03 Eskilstuna

Vattenfall Eldistribution AB ./ Energimarknadsinspektionen
angående **omprövning och fastställande av slutlig intäktsram enligt ellagen (1997:857) för tillsynsperioden 2012-2015**

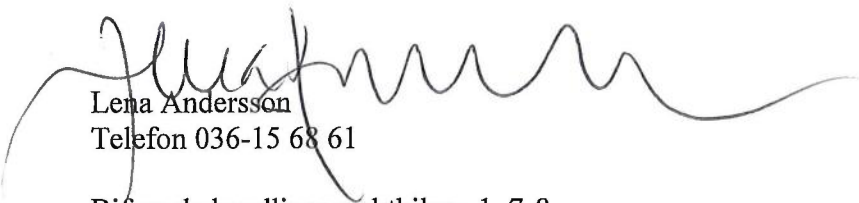

Förvaltningsrätten i Linköpings dom 2018-06-15, mål nr 231-17 har överklagats. Vilken ändring som begärs i överklagandet framgår av bifogade handling(ar).

Ni ska **senast den 11 september 2019** komma in till domstolen med skriftligt svar på överklagandet. Om svar inte kommer in, kan målet/målen ändå komma att avgöras.

Ange i svaret om ni godtar eller inte godtar att förvaltningsrättens avgörande ändras på det sätt som begärs i överklagandet. Om ni inte anser att avgörandet ska ändras, bör ni ange skälen för detta och vilken bevisning ni hänvisar till.

Domstolen tar gärna emot inlagor med e-post. Handlingar som skickas med e-post behöver inte skickas på annat sätt. Kom ihåg att ange domstolens målnummer.

Lena Andersson
Telefon 036-15 68 61

Bifogade handlingar: aktbilaga 1, 7-8

Till: Kammarrätten i Jönköping

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LINKÖPING

Skickat till:

Förvaltningsrätten i Linköping

E-post: forvaltningsrattenilinkoping@dom.se

2018 -07- 05

Mål nr 231-17

Aktbil

KAMMARRÄTTEN I JÖNKÖPING	
Ink.	2018 -07- 09
målnr.	2005-18
aktbil.	1

Stockholm den 5 juli 2018

Rätt vid/sj

ÖVERKLAGANDE

- Klagande:** Vattenfall Eldistribution AB och Västerbergslagens Elnät AB (org. nr och adress i enlighet med vad som angivits förvaltningsrätten)
- Ombud:** Advokaterna Marcus Axelryd, Linda Landén och Karl Guterstam vid Frank Advokatbyrå (adress enligt sidfot)
- Motpart:** Energimarknadsinspektionen
- Överklagade domar:** Domar meddelade av Förvaltningsrätten i Linköping den 15 juni 2018 med Mål nr 231-17, Mål nr 233-17, Mål nr 234-17 med Vattenfall Eldistribution AB som klagande samt Mål nr 4824-16 med Västerbergslagens Elnät AB som klagande

På uppdrag av Vattenfall Eldistribution AB ("Vattenfall") och Västerbergslagens Elnät AB ("Västerbergslagen") får vi med stöd av behörighetshandlingar som tidigare ingivits till förvaltningsrätten överklaga ovan angivna domar i dess helhet och begära att prövningstillstånd meddelas.

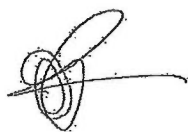
Skäl för prövningstillstånd föreligger då det finns skäl att betvivla riktigheten av de slut som förvaltningsrätten har kommit till, att det i vart fall inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av de slut som förvaltningsrätten kommit till och att det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att överklagandena prövas av högre rätt.

Vattenfall och Västerbergslagen yrkar bifall till de yrkanden som framförts i förvaltningsrätten alternativt att kammarrätten återförvisar målen till förvaltningsrätten för erforderlig handläggning.

Grunden för respektive överklagande är att domen är felaktig. Vattenfall och Västerbergslagen hänvisar till vad som anförts i förvaltningsrätten och den bevisning som där åberopats.

Vattenfall och Västerbeggslagen begär anstånd till den 31 augusti 2018 med att utveckla skälen för prövningstillstånd och grunderna för varför förvaltningsrätten kommit till fel domslut. Begärt anstånd bedöms erforderligt med hänsyn till mellankommande sommarledighet.

Som ovan

Marcus Axelryd

Linda Landén

Karl Guterstam

FRANK

KAMMARRÄTTEN
I JÖNKÖPING

Kammarrätten i Jönköping

Ink 2018 -09- 17

Endast med e-post: kammarrattenijonkoping@dom.se

Målnr 2005-18
Aktbil 7

Stockholm den 14 September 2018

KOMPLETTERANDE ÖVERKLAGANDE

Mål nr 2005-18; Vattenfall Eldistribution AB ./ Energimarknadsinspektionen

I egenskap av ombud för Vattenfall Eldistribution AB ("Vattenfall") får vi härmed inge komplettering till tidigare ingivet överklagande.

A. Yrkande

1. Vattenfall yrkar bifall till de yrkanden som framförts i förvaltningsrätten.

B. Ersättning för arbets- och materialomkostnader

B.1. Inledning

2. Förvaltningsrätten har i sin dom kommit fram till att Vattenfall inom ramen för följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen inte kan medges ersättning för arbets- och materialomkostnader på något annat sätt än vad som följer av den åberopade domen. Förvaltningsrättens slutsats är därvid att det "saknas skäl att i detta mål pröva frågan om hur ersättningen ska beräknas för ett företag som är mellanting mellan ett helt förvärvande och ett helt tillverkande bolag". Förvaltningsrätten prövar således inte hur ersättningen för arbets- och materialomkostnader ska beräknas för Vattenfalls del.
3. Förvaltningsrätten tycks ha missförstått innebörden av Ei:s beslut (se avsnitt B.3 nedan) och har även gjort en oriktig tolkning av omfattningen av prövningen enligt 5 kap. 15 § ellagen (se avsnitt B.4 nedan). Förvaltningsrättens dom innebär även att Ei:s följdändringsbeslut i praktiken inte är överklagbart och att Vattenfall fräntas rätten till

domstolsprövning, vilket står i strid med ellagen, EU-rätten och Europakonventionen (se avsnitt B.5 nedan).

B.2. Beräkningen av arbets- och materialomkostnader

4. Vattenfall har i inlagorna vid förvaltningsrätten redogjort för beräkningen av arbets- och materialomkostnader. Vattenfall avser inte att upprepa de närmare detaljerna kring beräkningen, men vill för att underlätta förståelsen peka på de grundläggande bestämmelserna rörande beräkningen av elnätsföretagens intäktsramar och skillnaderna när det gäller beräkningen av arbets- och materialomkostnader för tillverkande nätföretag (som uppför sina anläggningar i egen regi), förvärvande nätföretag (som köper sina anläggningar på entreprenad) respektive mixföretag (som delvis uppför sina anläggningar i egen regi och delvis köper sina anläggningar på entreprenad).

B.2.1. Grundläggande bestämmelser avseende beräkningen av intäktsram

5. En grundläggande bestämmelse vid beräkningen av intäktsramen är att den enligt 5 kap. 6 § ellagen ska täcka skäliga kostnader för att bedriva nätverksamhet under tillsynsperioden och ge en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten (kapitalbas). Skäliga kostnader för att bedriva nätverksamheten är kostnader för en ändamålsenlig och effektiv drift av en nätverksamhet med likartade objektiva förutsättningar.
6. Kapitalbasen ska enligt 5 kap. 9 § första stycket ellagen beräknas med utgångspunkt i de tillgångar som nätkoncessionshavaren använder för att bedriva nätverksamheten. Enligt 6 § förordningen (2014:1064) om intäktsram för elnätsföretag (intäktsramsförordningen)¹ ska en anläggningstillgång som ingår i kapitalbasen i första hand åsättas ett nuanskaffningsvärde som motsvarar ett normvärde för en anläggningstillgång som är i huvudsak likadan som den tillgång som ingår i kapitalbasen. Ett normvärde ska beräknas med utgångspunkt i den investeringsutgift ett elnätsföretag skulle ha för att förvärva eller tillverka en anläggningstillgång under tillsynsperioden på ett kostnadseffektivt sätt med tillbörlig hänsyn till sådana förutsättningar som elnätsföretaget inte själv kan påverka.

---

¹ Intäktsramsförordningen ersatte den 1 november 2014 förordningen (2010:304) om fastställande av intäktsram enligt ellagen (kapitalbasförordningen). Bestämmelsen i 6 § intäktsramsförordningen är likalydande med 9 § i kapitalbasförordningen.

7. Ei:s beräkning av intäktsramen ska utmynna i en intäktsram som ger täckning för skäligen kostnader och en rimlig avkastning på kapitalbasen. Detta förutsätter att beräkningen baseras på en korrekt kapitalbas och korrekta beräkningar avseende löpande kostnader i enlighet med ellagen och där tillhörande förordningar, föreskrifter och praxis. En felaktigt beräknad kapitalbas eller felaktigt beräkningssätt avseende löpande kostnader resulterar i en felaktig intäktsram.
8. För att Vattenfall ska ges skälig kostnadstäckning krävs att bolaget kompenseras för arbets- och materialomkostnader på ett sätt som tar hänsyn till att Vattenfall är ett mixföretag. Vattenfall kommer i annat fall antingen att under- eller överkompenseras vilket står i strid med ellagen.

B.2.2. Beräkningen avseende tillverkande företag

9. Inför tillsynsperioden 2012–2015 tog Ei fram vissa normvärden baserade på den s.k. EBR-katalogens² prislistor för värdering av kapitalbasen vid fastställandet av intäktsramen. För de anläggningar som är aktuella i förevarande mål (lokalnätanläggningar) utgick Ei från att samtliga nätföretag är tillverkande företag, dvs. företag som uppför sina anläggningar i egen regi. Som en följd av detta utgick Ei från att en viss del av arbetsomkostnadspålägget respektive en viss del av materialomkostnadspålägget som ingår i EBR-katalogen inte aktiveras som en anläggningstillgång i företagens balansräkningar utan istället redovisas som en löpande kostnad i företagens resultaträkning. För att undvika att tillverkande företag kompenseras för samma kostnad både som en löpande kostnad och som en kapitalkostnad vid beräkning av intäktsramen gjorde Ei reduceringar i EBR-katalogens prislistor vid beräkningen av normvärdena för värderingen av kapitalbasen. Arbetsomkostnadspålägget (AO) reducerades från 152 procent till 102 procent och materialomkostnadspålägget (MO) från 8 procent till 6 procent. Detta motsvarar matematiskt en genomsnittlig reduktion för både arbete och material om 8 procent, se bilaga 1.³

---

² EBR är en branschstandard för "Elektrisk Byggnads Rationalisering" som framtagits av Svensk Energi och som länge har använts i branschen för att bland annat uppskatta investeringsutgifter i samband med entreprenader. Normvärdena för tillsynsperioden 2012–2015 beräknades utifrån EBR-katalogens historiska prislistor för de fyra åren (2006–2009) som sedan räknades om till 2010 års prisnivå.

³ Denna bilaga har även lämnats in som bilaga 10 till Vattenfalls yttrande den 28 februari 2017 och beräkningen har även beskrivits i punkt 57-59 i nämnda yttrande.

B.2.3. Beräkningen avseende förvärvande företag (E.ON-domen)

10. Ei:s beräkningssätt med reducerade EBR-värden om 8 procent innebar att förvärvande företag, dvs. företag som köper sina anläggningar på entreprenad, blev underkompenserade vid fastställandet av intäktsramen.
11. Den dom som Vattenfall har åberopat för sin ansökan om följdändring, Kammarrätten i Jönköpings dom i mål nr 129-14 ("E.ON-domen"), avsåg bland annat frågan om ersättning för arbets- och materialomkostnader för ett helt förvärvande företag. I den åberopade domen tillerkändes E.ON arbets- och materialomkostnadspålägg motsvarande reduceringen om 8 procent. Eftersom reduktion skett med 8 procent på EBR-värdena för de helt tillverkande företagen bedömde domstolen att det var rimligt att ett helt förvärvande företag kompenseras genom ett tillägg motsvarande 8 procent till de historiska löpande påverkbara kostnaderna.

B.2.4. Beräkningen avseende mixföretag

12. När det gäller mixföretag måste man vid beräkningen ta hänsyn till att företaget är just ett mixföretag, dvs. ett mellanting mellan ett helt förvärvande och ett helt tillverkande företag. Om man skulle tillämpa reduktionen med 8 procent (som för helt tillverkande företag) eller pålägget med 8 procent (som för helt förvärvande företag) innebär det att mixföretaget antingen under- eller överkompenseras.
13. Att man måste beakta att Vattenfall är ett mixföretag konstaterar även Ei som anger följande i sitt yttrande ingivet till förvaltningsrätten den 6 april 2017 (s. 3):

”Ett elnätsföretag kan vid byggande av en anläggning delvis stå för material och arbete själv och delvis köpa dessa tjänster från en entreprenör. Elnätsföretaget utgör då en blandning av ett förvärvande och ett tillverkande företag, ett s.k. mixföretag. Den beräknade kompensationen för den förvärvande delen måste då reduceras till den del elnätsföretaget tillverkat anläggningen själv, dvs. utfört eget arbete och köpt material. Anledningen är att elnätsföretaget automatiskt får ersättning för omkostnaderna för den egentillverkade delen som en påverkbar kostnad när de kostnadsförs i resultaträkningen. Om någon reduktion inte skulle göras skulle elnätsföretaget få dubbel kompensation för den tillverkade delen, både vid beräkningen av ersättning för den förvärvade delen och automatiskt som en påverkbar kostnad via det som kostnadsförs i resultaträkningen.”

14. Såväl Vattenfall i sin ansökan om följdändring som Ei i sitt följdändringsbeslut har således beräknat arbets- och materialomkostnadspålägget för Vattenfalls del i två steg för att ta hänsyn till att Vattenfall är ett mixföretag.
15. I steg 1 beräknas det maximala pålägget genom tillämpning av schablonen om 8 procent, dvs. som om företaget var helt förvärvande. Vattenfalls och Ei:s angreppssätt skiljer sig således inte åt i detta hänseende utan i båda fallen är utgångspunkten den schablon om 8 procent som tillämpades i E.ON-målet.
16. I steg 2 görs sedan ett avdrag från pålägget för att ta hänsyn till den andel av anläggningarna som inte köpts på entreprenad (förvärvade anläggningar). Detta mål rör endast prövningen av steg 2. Vattenfall accepterar således steg ett (dvs. schablon tillägget om 8 procent) och vänder sig endast emot hur Ei valt att beräkna avdraget från ersättningen för arbets- och materialomkostnadspålägg för mixföretag i steg två. Det är frågan om hur detta avdrag ska beräknas som är föremål för prövning i detta mål.

B.3. Innebörden av Ei:s beslut

17. Ei har ansett att det baserat på E.ON-domen finns förutsättningar för följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen och har omprövat Vattenfalls intäktsram.
18. Förvaltningsrätten tycks ha förstått Ei:s beslut som att Ei vid sin följdändring och beräkning av Vattenfalls arbets- och materialomkostnadspålägg har tillämpat samma beräkningssätt som i E.ON-domen, dvs. schablon tillägget om 8 procent. Som framgått ovan är detta inte korrekt. Ei har förvisso utgått från schablonen om 8 procent men beräkningen har skett, som redogjorts för ovan, i två steg och skiljer sig därigenom från det beräkningssätt som tillämpades i E.ON-domen (som endast avsåg det första steget).
19. Vattenfall har i inlagorna vid förvaltningsrätten utförligt redogjort för hur Ei beräknat avdraget i steg 2 och hur Vattenfall beräknat avdraget i steg 2 och varför Ei:s beräkning, till skillnad från Vattenfalls beräkning, inte ger mixföretag en skälig kostnadstäckning och således är oförenlig med ellagen. Vattenfall hänvisar till dessa inlagor men vill här kortfattat framhålla skillnaden mellan beräkningssätten.
20. Skillnaden mellan Ei:s beräkning och Vattenfalls beräkning när det gäller avdraget i steg 2 är att Vattenfall utgår från företagets faktiska fördelning mellan utgifter för eget arbete och eget material. Ei använder sig istället av en schablonfördelning mellan eget arbete och eget material där Ei utgår från schablonen om 8 procent.

21. Som angetts ovan (se punkt 9 ovan) har schablonen om 8 procent beräknats som ett genomsnitt av de reducerade EBR-värdena där arbetsomkostnadspålägget (AO) har reducerats från 152 procent till 102 procent och materialomkostnadspålägget (MO) från 8 procent till 6 procent. Detta innebär att arbetskostnaden, procentuellt, reducerats med totalt 19,84 procent medan materialkostnaden reducerats med totalt 1,85 procent, se bilaga 1. Den procentuella reduktionen av arbetskostnaden är alltså mer än tio gånger större än den procentuella reduktionen av materialkostnaden. Detta innebär att fördelningen mellan arbete och material har stor betydelse vid beräkningen. De reducerade EBR-värdena, och därmed schablonen på 8 procent, är baserade på en rimlig fördelning mellan andelen arbetskostnader och andelen materialkostnader (cirka 1/3 arbete och cirka 2/3 material) utifrån det så kallade Sverigenätet. Normvärdena (med den specifika fördelningen mellan arbete och material) togs fram av Ei efter utredningar och Ei genomförde även med hjälp av externa konsulter verifieringsarbete för att kvalitetssäkra värdena (se bland annat Ei:s promemoria 2010:11, ingiven som bilaga 8 till Vattenfalls yttrande den 28 februari 2017).
22. När man tillämpar schablonen om 8 procent på ett helt förvärvande eller ett helt tillverkande företag blir resultatet rättvisande eftersom dessa företag sannolikt har en blandning av material och arbete som ligger nära den specifika blandningen som Ei beräknat för det så kallade Sverigenätet som ligger till grund för EBR-värdena. Schablonen kan dock vara gravt missvisande om den tillämpas på ett mixföretag. Vilka delar av elnätet som ett mixföretag "tillverkar" beror på hur företaget valt att organisera sig utifrån affärsmässiga överväganden. Vattenfall väljer att nästan uteslutande "tillverka" material då centrala uppköp pressar ned priserna. Eftersom schablonen om 8 procent är beräknad som ett genomsnitt för investeringsutgifter avseende både arbete och material i en specifik sammansättning, ger den ett felaktigt resultat vid tillämpning på huvudsakligen material. Avdraget blir därför oproportionerligt stort. Ett mixföretag som istället "tillverkat" huvudsakligen arbete skulle fått ett oproportionerligt litet avdrag.
23. När det gäller mixföretag är det därför nödvändigt att ta hänsyn till den faktiska fördelningen mellan eget arbete och material. Vattenfalls beräkningssätt gör det. Detta innebär att mixföretag varken försätts i en bättre eller sämre situation beroende på hur de organiserats. Vattenfalls beräkningssätt är därför förenlig med ellagen och vad som etablerades genom E.ON-domen, dvs. att beräkningen inte får missgynna elnätsföretagen beroende på om de väljer att organisera sin verksamhet som ett tillverkande, förvärvande eller mixföretag.

24. Det bör även noteras att Vattenfalls beräkningssätt inte är mer komplicerad än det beräkningssätt som Ei använt. Vattenfalls faktiska fördelning kan utläsas från det material som bolaget har rapporterat in till Ei och som redovisades i ansökan om följdändring. Trots att denna information finns tillgänglig i det material som Vattenfall rapporterat in till Ei väljer Ei att bortse från dessa uppgifter. Resultatet av Ei:s beräkning är att Vattenfalls arbets- och materialomkostnadspålägg tillerkänns ett för lågt värde, vilket i sin tur medför att intäktsramen blir för låg. Beräkningen missgynnar även Vattenfall i förhållande till övriga nätföretag som organiserat verksamheten på ett sätt som är mer gynnsamt vid tillämpningen av Ei:s beräkningssätt.

B.4. Omfattningen av prövningen enligt 5 kap. 15 § ellagen

25. Förvaltningsrätten anger att kammarrätten (i E.ON-domen) inte har fastställt någon generellt tillämplar metod för hur ersättningen ska beräknas för ett mixföretag och att Vattenfall inom ramen för en följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen därför inte kan medges ersättning för arbets- och materialomkostnader på något annat sätt än vad som följer av den åberopade domen. Förvaltningsrätten anger följande i sina domskäl.

”För att en följdändring ska kunna ske krävs att en domstol har ändrat en intäktsram på en grund som har en generell tillämpning även för andra nätföretag. Kammarrätten har i den åberopade domen ansett att ett helt förvärvande nätföretag skulle medges kompensation med ett schablontillägg på 8 procent. I målet berördes inte frågan om hur ersättningen ska beräknas för nätföretag som är ett mellanting mellan helt förvärvande och helt tillverkande företag. Kammarrätten har alltså inte fastställt någon generellt tillämplar metod för hur ersättningen ska beräknas för ett sådant nätföretag. Vattenfall kan därmed inom ramen för följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen inte medges ersättning för arbets- och materialomkostnader på något annat sätt än vad som följer av den åberopade domen. Vid denna bedömning saknas skäl att i detta mål pröva frågan om hur ersättningen ska beräknas för ett företag som är ett mellanting mellan ett helt förvärvande och ett helt tillverkande bolag.”

26. Det förvaltningsrätten refererar till som ”metod” är i praktiken ett beräkningssätt för att säkerställa att ett helt förvärvande företag får skälig kostnadstäckning och inte missgynnas utifrån hur företaget har valt att organisera sin verksamhet. Som det får förstås menar förvaltningsrätten att samma beräkningssätt som använts i den åberopade domen, E.ON-domen, måste användas för det företag som gör följdändringen, trots att detta företag utgör ett mixföretag.

27. Detta är en oriktig tolkning av 5 kap. 15 § ellagen, vilket utvecklas nedan.
28. Inledningsvis måste dock beaktas att Ei redan har gjort en följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen där Vattenfall medgetts ersättning för arbets- och materialomkostnader med ett annat beräkningssätt än det som tillämpades i E.ON-domen. Om förvaltningsrättens slutsats skulle vara riktig innebär det att Ei:s följdändringsbeslut är felaktigt. Vattenfall borde, enligt förvaltningsrättens dom, istället ha tillerkänts ersättning för arbets- och materialomkostnader motsvarande det schablon tillägg om 8 procent som fastställdes enligt E.ON-domen. Konsekvensen av en sådan tolkning är dock inte rimlig. Det skulle leda till att alla mixföretag överkompenserades.
29. Vattenfalls inställning är att förvaltningsrättens tolkning av 5 kap. 15 § ellagen är oriktig. Det finns inget stöd för att prövningen inom ramen för en följdändring enligt 5 kap. 15 § ellagen är begränsad på det sättet att exakt samma procentsats som i E.ON-domen måste tillämpas vid följdändringen utan det avgörande är att samma principer och grunder tillämpas även om dessa leder till en annan procentsats.
30. 5 kap. 15 § ellagen har följande lydelse:
- ”Om en allmän förvaltningsdomstol har ändrat ett beslut om intäktsram för en nätkoncessionshavare och grunden för ändring av det beslutet är tillämplig även för en annan nätkoncessionshavare, ska nätmyndigheten, efter ansökan av den senare nätkoncessionshavaren, ompröva det beslut om intäktsram som gäller för denne.
- En ansökan om omprövning ska ha kommit in till nätmyndigheten inom tre månader efter det att domstolens avgörande vunnit laga kraft.” (vår understrykning)
31. Av första stycket i 5 kap. 15 § ellagen framgår att en följdändring är möjlig om allmän förvaltningsdomstol ändrat en intäktsram genom dom och ”*grunden för ändring*” är tillämplig för ett annat elnätsföretag. Det är således grunden – och inte procentsatsen – som ska vara tillämplig även för ett annat elnätföretag. Bestämmelsen förutsätter inte att samma procentsats eller beräkning ska tillämpas vid följdändringsbeslutet.
32. Grunden för E.ON:s talan i E.ON-domen var att bolaget missgynnades av det beräkningssätt Ei valt att tillämpa då E.ON var ett förvärvande företag och inte ett tillverkande företag och beräkningssättet inte var neutralt utifrån hur företaget valt att organisera sin verksamhet. E.ON gjorde gällande att bolaget ”*får därigenom inte täckning för arbets- och materialomkostnadspålägg genom intäktsramen*” (E.ON-domen, s. 18).

33. Den grundläggande frågan i E.ON-domen var således huruvida det är förenligt med ellagen att, vid fastställande av arbets- och materialomkostnadspålägg, behandla tillverkande och förvärvande elnätsföretag enligt samma förenklade beräkningsmodell eller om man måste anpassa beräkningsmodellen utifrån faktiska förhållanden. Vidare bedömdes vilken bevisning som ansågs krävas för att visa att kostnaderna hade aktiverats.
34. Kammarrätten framhöll att vissa förenklade beräkningsmodeller och schabloner accepteras under förutsättning att elnätsföretagen behandlas lika. Med detta avses inte att modellen måste tillämpas på samtliga elnätsföretag utan att den förenklade modell/schablon som tillämpas måste ge ett utfall som inte innebär att elnätsföretagen behandlas olika.
35. Ei medgav i målet att utfallet av det beräkningssätt Ei tillämpat innebar att elnätsföretag kompenseras olika beroende på hur företagen valt att organisera sin verksamhet. Detta fastslogs även av förvaltningsrätten och kammarrätten. Det beräkningssätt som Ei tillämpat för samtliga elnätsföretag (tillverkande, förvärvande och mixföretag) underkändes därmed som generellt tillämpbar. Vidare slog kammarrätten fast att det beviskrav som Ei uppställt för aktiverade kostnader var för långtgående.
36. Sammanfattningsvis innebar E.ON-domen att allmän förvaltningsdomstol slog fast att Ei:s beräkning av arbets- och materialomkostnadspåslag inte var förenlig med ellagen. Grunden för E.ON:s talan var att Ei:s beräkningssätt (som utgick från helt tillverkande företag) innebar att elnätsföretagen behandlades olika beroende på om de var tillverkande eller förvärvande och att E.ON inte erhöll skälig kostnadstäckning enligt ellagen. Av detta följer att Ei är tvunget att anpassa beräkningen så att den inte missgynnar ett elnätsföretag beroende på hur det har valt att organisera sin verksamhet. Det är denna grund som Vattenfall har lagt till grund för sin ansökan om följdändring.

B.5. Rätten till domstolsprövning

37. Förvaltningsrätten har, bland annat baserat på en tolkning av 5 kap. 15 § ellagen, kommit fram till att det i detta mål saknas skäl att pröva frågan om hur ersättningen ska beräknas för ett mixföretag. Som utvecklats ovan är denna slutsats oriktig. Frågan om slutsatsen är riktig eller inte saknar dock i själva verket betydelse. Ei har nämligen meddelat ett förvaltningsbeslut och Vattenfall har därmed rätt till domstolsprövning av det beslutet.
38. Som redogjorts för ovan har Ei meddelat ett följdändringsbeslut där Ei tillämpat ett annat beräkningssätt för att beräkna ersättningen för arbets- och materialomkostnadspålägg för

mixföretag än den som tillämpades för helt förvärvande nätföretag i E.ON-domen. Ei:s beräkningssätt för mixföretag har aldrig tidigare varit föremål för prövning av domstol. Vattenfall måste rimligen ha rätt att få Ei:s följdändringsbeslut i denna del prövat. Om ingen reell prövning sker innebär det i praktiken att Ei:s beslut inte kan överklagas och att Vattenfall fråntas rätten till domstolsprövning. Detta strider mot ellagen, elmarknadsdirektivet⁴ samt Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).

39. Av 13 kap. 7 § ellagen framgår uttryckligen att ett följdändringsbeslut enligt 5 kap. 15 § ellagen är överklagbart. Det framgår ingen begränsning avseende omfattningen av prövningen vid ett sådant överklagande. Ett överklagande förutsätter rimligen att det sker en reell prövning av beslutets alla delar inklusive det tillämpade beräkningssättet. Det skulle annars i praktiken innebära att beslutet inte är överklagbart.
40. Det framgår även av elmarknadsdirektivet (artikel 37.16-17) att enskilda som berörs av ett beslut som fattas av tillsynsmyndigheten har en rätt att få detta prövat. Att ett elnätsföretag måste kunna överklaga tillsynsmyndighetens beslut följer också i övrigt av EU-rättens krav på rätten till ett effektivt rättsmedel (artikel 47.1 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna). Skyldigheten för medlemsstaterna att tillhandahålla ett effektivt rättsmedel är långtgående och de krav som följer av stadgan måste beaktas när elmarknadsdirektivet tillämpas vid beräkningen av intäktsramen för elnätsföretagen.
41. Rätten till domstolsprövning är vidare en grundläggande rättighet som fastslås i artikel 6.1 i Europakonventionen.
42. Sammanfattningsvis har Vattenfall rätt att få Ei:s beslut avseende det beräkningssätt som tillämpats för mixföretag prövat. En prövning måste säkerställa en fullständig bedömning av beslutet i enlighet med ellagen och EU-rätten.

C. Skäl för prövningstillstånd

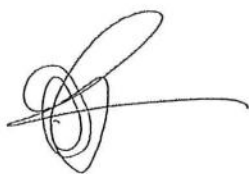
43. Mot bakgrund av vad som anförts ovan föreligger skäl för prövningstillstånd då det finns skäl att betvivla riktigheten av de slut som förvaltningsrätten har kommit till, att det i vart fall inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av de slut som

---

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG, av den 13 juli 2009, om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG.

förvaltningsrätten kommit till och att det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att överklagandena prövas av högre rätt.

Som ovan

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'M' followed by a horizontal line extending to the right.

Marcus Axelryd

A handwritten signature in black ink, written in a cursive style that appears to read 'Linda Landén'.

Linda Landén

Ink 2018-09-17

Målnr 2015-18
Aktbil 8

Beräkningsbilaga

EBR-katalogens prislister baseras på ett arbetsomkostnadspålägg på 152 % och ett materialomkostnadspålägg på 8 %.

- Total arbetskostnad är summan av arbetskostnaden på 100 % och arbetsomkostnadspålägget på 152 %, dvs. 252 % av arbetskostnaden.
- Total materialkostnad är summan av materialkostnaden på 100 % och materialomkostnadspålägget på 8 %, dvs. 108 % av materialkostnaden

Ei har justerat EBR-katalogens prislister för att beräkna normvärdesprislister för lokalnätsanläggningar. Ei har reducerat arbetsomkostnadspålägget från 152 % till 102 % och materialomkostnadspålägget från 8 % till 6 %.

- Den reducerade arbetskostnaden är summan av arbetskostnaden på 100 % och det nya arbetsomkostnadspålägget på 102 %, dvs. 202 % av arbetskostnaden.
- Den reducerade materialkostnaden är summan av materialkostnaden på 100 % och det nya materialomkostnadspålägget på 6 %, dvs. 106 % av materialkostnaden

Detta innebär följande procentuella reduktioner av EBR-katalogens kostnader:

- Arbetskostnader har reducerats med $(252 - 202)/252 = 50/252 = 19,84 \%$
- Materialkostnader har reducerats med $(108 - 106)/108 = 2/108 = 1,85 \%$.

Ei har sedan beräknat att dessa justeringar i genomsnitt ger att Ei:s normvärdesprislister för lokalnätsanläggningar är reducerade med 8 % jämfört med EBR-katalogens prislister.

För att rent matematiskt få en genomsnittlig reduktion på exakt 8,00 % måste det vara en bestämd fördelning mellan andelen arbetskostnader och andel materialkostnader. Västerbergslagen har beräknat att fördelningen då måste vara 34,19 % arbetskostnader 65,81 % materialkostnader.

Beräkningen nedan visar att denna fördelning ger den genomsnittligen reduktionen på exakt 8 %.

- $0,3419 \cdot 19,84 \% + 0,6581 \cdot 1,85 \% = 6,78 \% + 1,22 \% = 8,00 \%$

Trots att andelen arbetskostnader är mycket lägre än andelen materialkostnader står reduktionen av arbetskostnaderna för hela 85 % av reduktionen medan reduktionen av materialkostnaderna endast svarar för 15 % . Nedanstående beräkningar illustrerar också denna skillnad:

- Reduktionen av arbetskostnaden på 19,84 % är hela två och en halv gånger den genomsnittliga reduktionen på 8 %
- Reduktionen av materialkostnaden på 1,85 % är endast en fjärdedel av den genomsnittliga reduktionen på 8 %.